

INFORMAČNÍ BULLETIN

České statistické společnosti

Ročník 36, číslo 3, září 2025

Obsah

Vědecké a odborné články

Zprávy a informace

Vašek Chvátal

Životní pouť v optimalizaci ??

Informační bulletin České statistické společnosti vychází čtyřikrát do roka v českém vydání. Příležitostně i mimořádné české a anglické číslo. Vydavatelem je Česká statistická společnost, IČ 00550795, adresa společnosti je Na padesátém 81, 100 82 Praha 10. Evidenční číslo registrace vedené Ministerstvem kultury ČR dle zákona č. 46/2000 Sb. je E 21214. Časopis je sázen v programu $\text{\TeX}$, ve formátu $\text{\LaTeX}$ s písmy balíku $\text{\LaTeX}$.

The Information Bulletin of the Czech Statistical Society is published quarterly.
The contributions in the journal are published in English, Czech and Slovak languages.

Předsedkyně společnosti: Ing. Martina Litschmannová, Ph.D., Katedra aplikované matematiky, Fakulta elektrotechniky a informatiky, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 17. listopadu 2172/15, 708 33 Ostrava-Poruba, Martina.Litschmannova@vsb.cz.

Redakce: prof. RNDr. Gejza DOHNAL, CSc. (šéfredaktor), prof. RNDr. Jaromír ANTOCH, CSc., doc. RNDr. Zdeněk KARPÍŠEK, CSc., RNDr. Marek MALÝ, CSc., doc. RNDr. Jiří MIČÁLEK, CSc., prof. Ing. Jiří MILITKÝ, CSc., doc. Ing. Iveta STANKOVIČOVÁ, Ph.D., doc. Mgr. Ondřej VENCÁLEK, Ph.D.

Redaktor časopisu: doc. Mgr. Ondřej VENCÁLEK, Ph.D., ondrej.vencalek@upol.cz.
Informace pro autory jsou na stránkách společnosti, <http://www.statspol.cz/>.

DOI: 10.5300/IB, <http://dx.doi.org/10.5300/IB>
ISSN 1210–8022 (Print), ISSN 1804–8617 (Online)

Toto číslo bylo vytištěno s laskavou podporou Českého statistického úřadu.

ZPĚTNÝ POHLED NA STAKAN 2025

A REPORT ON THE STAKAN 2025 CONFERENCE

Pavel Stríž

E-mail: pavel@striz.cz

„Vy jste ten nový Pícek?“, zaznělo z pléna, když jsem se na registraci mezi účastníky objevil. Takto pro mne začala konference STAKAN 2025 na Pálavě, konkrétně v Pavlově v Penzionu u Bednářů. Abych to vysvětlil, podobně jako na Mikukláše 2024, tak i na tuto akci bylo zahlášeno dost přednášejících, tak jsem neplánoval vyrazit. Po mnoha letech se mi začalo trochu dařit, tak využívám každou vteřinu na své projekty. Bohužel skrz nemoc nemohl dorazit Jan Pícek z Liberce, tak mi organizátoři nabídli, jestli nechci zaskočit, když se uvolnilo místo. Ze Slavkova u Brna je to na Pálavu relativně kousek. Sice ve spěchu, ale pobalil jsem se a vyrazil. Manželskou postel jsme bez problémů sdíleli s Petrem Volfem, který sice na konferenci aktivně nevystoupil, ale v redakci se piluje jeho zajímavý článek.

Organizátoři měli akci perfektně zvládnutou, když shrnu:

- Pozvánka: <https://www.statapol.cz/STAKAN25/index.php>
- Program: <https://www.statapol.cz/STAKAN25/program.php>
- Abstrakty a prezentace: www.statapol.cz/STAKAN25/download.php
- Fotky: <https://www.statapol.cz/konference/stakan/>

Dovolím si neopakovat zveřejněné, zmíním několik subjektivních postřehů a zajímavostí za proběhlé tři konferenční dny.

Zvanou přednášku pronesl Ladislav Baloun o replikační krizi. Zdá se, že opakovatelnost zveřejněných výsledků je velké a komplikované téma.

Poněvadž mi díky konferenci OSSConf v Žilině vedle T_EXu přistálo na stole i zpřátelené výpočetní prostředí R, tak jej bedlivě sleduji. Proto mě zaujaly přednášky Martiny Litschmannové z Ostravy, Daniela Dostála a Kamily Fačevicové z Olomouce (užití R ve výuce), nepřímo pak Jaromíra Antocha a Zuzany Hübnerové (užití R na analýzy). Odnesl jsem si od Daniela Dostála tip na knihu *The R Inferno* od Patricka Burnse.

Hodně se skloňovalo AI ve výuce, přesněji AI AI vyslovované jako aj. Mě zaujala přednáška Mikuláše Gangura s Olgou Martinčíkovou-Sojkovou z Plzně na generování syntetických dat a testů do výuky. Závěr byl, že AI na 100 % nepomáhá, ale na generátoru budou dále pracovat. Potěšily sazební výstupy do T_EXu. Zkušenosti s ChatGPT zmínila Eliška Cézová z Prahy, potěšila mě sekce, když ChatGPT použila na generování kódů (sazba matematiky přes T_EX i vykreslení grafů přes TikZ). V diskuzi se přidalo pár dalších účastníků, že skrz nedostatek času se takto T_EXuje. Mne T_EX velkou část života živil, tak mi to už nepříjde, AI asistence se však běžně používá při konverzi z jednoho programovacího jazyka do jiného. Nad rámec tohoto se do AI nepouštím, je to možná dané mou současnou filozofií programovat si vše co alespoň trochu jde od nuly.

O výuce statistiky na fakultách pohovořila řada dalších účastníků: Michaela Prokešová (Liberec), Veronika Moškořová a Radomír Paláček (Ostrava) a Zuzana Pacáková a Tomáš Hlavsa (Praha).

Zvláštní kategorií byla přednáška Ivety Waczulíkové z Bratislavy. Představila jejich supernáročný studijní program *Biomedicínská fyzika*, směry výzkumu a výsledky jejich studentů. Při troše štěstí se v bulletinku objeví některé jejich dosud nepublikované výsledky. Odnesl jsem si odkaz na hlavní metabolické dráhy, viz <https://biochemical-pathways.com/>, jak asi tušíte, u mne zájem především za sazbu chemie a plakátků. Tyto dny aktualizují webovou stránku, ale podobné mapy lze získat od strýčka Googleho po zadání *biochemical pathways*. Zaujal mě po registraci volně dostupný program LIFE_X (Local Image Features Extraction), <https://www.lifexsoft.org>, byť je to hodně mimo mé zorné pole. I zde mě potěšila zmínka na R, konkrétně knihovnu Boruta, <https://cran.r-project.org/web/packages/Boruta/index.html>. Poslední část její přednášky se věnovala nelineárnímu modelování, tam mě zaujala zmínka na program GraphPad, <https://www.graphpad.com/>, byť to spadá mezi komerční nástroje s možností si program na 30 dní vyzkoušet. Stačí poskytnout email. V přednášce

došlo i na newtonovské kapaliny, potěšil mě odkaz na práci o možné srdeční náhradě přes vířivé čerpadlo, https://www.vut.cz/www_base/zav_prace_soubor_verejne.php?file_id=149756. Je to samozřejmě mimo můj okruh bastlení doma na koleně, ale diplomová práce mě zaujala.

U biomedicíny a geografických dat zůstali i manželé Budíkovi. Představili ukázkou z výuky i praktické uplatnění pravděpodobnostního rozložení mLN5. Článek v angličtině se jim podařil udat v maďarském časopise, třeba dojde i na češtinu.

První večer jsem se jako technická pomoc bulletinku přidal k setkání Výboru ČStS. Členové společnosti se mají na co těšit. V přípravách je tradiční Mikuláš v Praze a zimní Robust, tentokrát v Srní v hotelu Vydra, Statistické dny by měly vyjít na červen 2026 v Olomouci a 1. – 3. 7. 2026 bude OSSConf v Žilině, kde je společnost spolupořádající organizací. Sobotní exkurzi ve vinařství Plenér a ochutnávku vín řídil Tomáš Chupář z Olomouce.

Sobotní výlet byl na Dívčí hrady, 433 m.n.m., a Děvín, 550 m.n.m. Na cestu tam jsem se přidal ke skupině vedenou Ondřejem Vencálkem, viz dvě fotky vlevo.

Pak jsem se trhl a zpátky jsem podpořil turistickou skupinu vedenou Markem Omelkou. Prošli jsme Kaštanový háj, Vyhliďku a Skálu Strážce, viz dvě fotky vpravo na předchozí straně.

Výlet jsme uzavřeli v Archeoparku Pavlov, který byl skrz Den dětí zrovna otevřen zadarmo. Prošli jsme muzeum, kde to mají skutečně vychytané. Náhled na atmosféru u kina, viz fotka vlevo. Hlavně mě jako bývalého osvětlovače u ochotníků potěšila série dataprojektorů, které promítaly nejen příběhy/mapy/historický vývoj, ale zajišťovaly i popisky na netradičních místech archeoparku, speciálně na nalezišti trojhrobu. Zvládli jsme i povídání pračlovíčka o výrobě všeho možného, viz fotka vpravo.

Akce se mimořádně povedla, z mého pohledu. Držím palce u další!

Závěrem zmíním, že jsme si s Eliškou Cézovou z místní knihovny nafotili řadu úloh a hádanek pro děti. Snad potěší následující osmisměrka, což u generování zadání bývá programátorská výzva. Kvůli čitelnosti jsem původní špatně nasvícenou fotku převedl do hezkého tvaru vektorového.

Zadání zní: Viš, komu je připisován nález Věstonické venuše? Jeho jméno odhalíš, pokud vyluštíš následující osmisměrku: -----

Poněvadž jsem byl nedávno na Macoše, a tento brněnský krasový badatel učinil objev i tam, jméno mi odněkud z paměti vyskočilo. Příkládám zadání i řešení osmisměrky.

K D O L N Í V Ě S T O N I C E A K Z Š	ARCHEOLOGIE, AVDÉJEVO,
E Ž Ů K H A K I T E N E G K L V O A A	BIZON, BRÍZA, BUK, CELENKA,
L M L Č E P E L O V Ý H R O T O S J M	ČEPELOVÝ HROT, DOLNÍ
N E I K M A S K L Á D K A K O S T Í A	VĚSTONICE, DRASADLO, DUB,
A D T E A V S M M I L O V I C E Ě Č N	EVOLUCE, ETNOLOGIE,
T V X Š T L P A Z O U R E K A V N K O	GENETIKA, GLACIÁL,
K Ě U I O R M R D U B T O C O Ě R V	GRAVETTIIEN, HEMATTI,
A D T N T V A U Z B O E T P E L Š M A	JÁDRO, KELNATKA, KLÍMA,
V O R E Ě P Š T O O T R I Í V U Í S L	KOPÍ, KOSTENÉ SÍDLO, KŮN,
E S L V E L L V S O U E L O C D A O	KŮZE, LABUT, LAN, LEV, LISKA
T P I Á B Á K O Ů J B T N L H E L W U	OBEČNÁ, LOVCI, MAMUT,
N A Š K I A S T H C L E L D O E O I T	MAMUTI KEL, MEDVED,
O T K C Z L E R Ů E A T Á R R Č A L K	MILOVICE, NEANDRTÁLEC,
L U A I O S O Ň O N Ě R U A O A V L A	OHEN, OREL, OTLOUKACE,
O L O V N B Ů V D R Ě Í T S S K D E A	PAVLOV, PAZOUREK,
G A B O A K L R C S T V I A O U Ě N K	PETŘKOVICKÁ VENUŠE,
I J E K M S T E P I U E R D M O J D N	PREROV, RITUÁL, ROHOVEC,
E Á Č R Í Á A Z Í R B K O L Á L E O E	ROSOMÁK, SKLÁDKA KOSTÍ,
K D N T L Š K R A B A D L O K T V R L	SMRK, SOB, SOVA, SPATULA,
U R Á E K A R C H E O L O G I E O O F E	SPRAŠ, SRNEC, STEP,
B O C P L E K Í T U M A M E T O T N Č	SAMANOVA LOUTKA,
	SKRABADLO, TETRÍVEK,
	TEXTIL, TOTEM, TROJHROB,
	TUNDRA, TUNĚ, ÚTES, ÚVOZ,
	VLK, VRUBOVKA,
	WILLENDORF, ZAJÍC